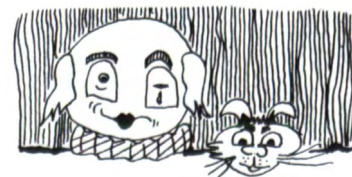

STROOM 3 : DRAMATISCHE WERKVORMEN

verslag : Anne Smits



Van Ludo, Jan Jaap en de Anderen, of 3 dagen dramatische werkvormen.

Vrijdagochtend.

Kennismakingsspel: opdracht.

Koffers halen en wat persoonlijke kleren of spullen op een hoop leggen.

Jezelf aankleden met de kleren van een ander (zoek echt iets uit wat je biezonder aantrekt).

Jezelf aangekleed en wel omtoveren tot etalagepop in een winkel; d.w.z. in een bepaalde houding (die typisch is voor jou), in een bepaalde ruimte gaan zitten/liggen/staan. Je zet ook een kaartje bij jezelf met de prijs en je specifieke 'kwaliteiten' (bv. - Gents katje - vooral nachtactiviteiten - soms poeslief enz...).

Elke 'pop' mag één voor één rondwandelen en de andere poppen aandachtig bekijken en de kaartjes lezen.

Tegen etenstijd heb je inderdaad al een scherper beeld van de stroomdeelnemers, scherper meen ik, dan wanneer je alleen maar wat informatie over jezelf aan anderen zou verteld hebben. Deze manier van doen lijkt mij totaler en direkter. Sommigen vinden het jammer dat er met dat spel verder niets meer gedaan wordt, anderen hebben daar geen behoefte aan.

We krijgen reeds de opdracht voor 's namiddags:

In kleine groepjes een show of bonte avond voorbereiden voor een chronisch-ziekenpubliek dat ergens in een instituut net een verblijf achter de rug heeft.

Tot de mogelijkheden behoren:

- een feestcomitee
- 1 of meer presentators
- een komisch duo
- liedjeszangers
- een quiz
- een goochelaar
- akrobaten enz...

Er wordt verwacht dat we tijdens het eten reeds afspraken maken. We worden m.a.w. geen minuut met rust gelaten.

Vrijdagnamiddag.

Tegen 16 uur moet de voorbereiding van de show klaar zijn. Om half 2 hebben we wel even het gevoel voor een muur te staan, maar langzamerhand schijnt de geest over ons vaardig te worden; er vormen zich groepjes en we komen op dreef. Er worden teksten geschreven, afspraken gemaakt, kleren gezocht, er wordt druk gerepeteerd.

Als we na de koffiepauze weer binnenkomen, hebben Ludo en Jan Jaap de kamer tot een gepaste ruimte omgeschapen: er is een podium aangegeven, er zijn versieringen en planten aangebracht en boven alles prijkt de spreuk " Breng 'ns een zonnetje ". Ik kan je verzekeren dat zo'n aangepast decor inspirerend werkt. We krijgen dan onze eigen show te zien: lekker ontspannend!

Achteraf kijken we welke spelvormen we gehanteerd hebben. Zo hebben we meteen en op korte tijd een inventaris van mogelijke dramatische spelvormen. Het zijn er inderdaad heel wat:

- geïmproviseerd toneel
- teksttoneel
- liedjes
- animatie
- quiz
- simultaantoneel
- monoloog
- dialoog
- toespraak
- voor en met publiek spelen
- interview
- vertelpantomime
- vertelbeweging
- clownsact
- monologue intérieur
- dialogue intérieur
- moppen
- jabbertalk-nonsens
- terzijdes

Er wordt ook nagegaan wat de moeilijkheden bij de voorbereiding zijn geweest en wat ieder nu vooral geoefend heeft (bv. de fantasie, de taalvaardigheid, de mimiek, de motoriek, de kritische zin, enz...). Er wordt ook besproken wat met dit soort spelen in de klas kan gebeuren: sommige kunnen eerder gebruikt worden als pedagogisch didactisch middel, andere zijn meer persoonsvormend, terwijl nog andere meer geschikt zijn om het maatschappij-kritisch denken te ontwikkelen.

Vrijdagavond.

Ludo geeft opwarmingsoefeningen. Ieder die dat al heeft meege maakt, weet dat dat niet om te lachen is, maar je moet toegeven dat je daarna inderdaad tot meer in staat bent.

Dan gaan we nog werken met het schilderij van Breughel: 'Spreekwoorden'.

Opdracht:

Bekijk het schilderij

Praat in groep over dingen die je opvallen.

Haal 1 facet uit het schilderij of gesprek

Probeer dit facet in een dramatische vorm uit te werken en tot hoofdzaak te maken

Ga na hoe je die dramatische vorm zou hanteren:

- als opening?
- als tussentijdse verdieping?
- als training van vaardigheden?
- als afsluiting van een bepaald project?

Er zijn drie groepen, elk met een verschillende aanpak:

didactische aanpak

Deze groep werkt rond de spreuk: 'De grote visjes eten de kleine op'.

Deze groep zou in de klas een spel laten maken waarin voorkomt dat in een dorp de bakker en de slager hun zaak sluiten, omdat ze niet opkunnen tegen de druk van de supermarkt. Na dit spel zou gezocht worden naar een verband met andere spreuken over 'macht'. Er zou ook kunnen gewerkt worden met 'De opgaande zon' van H. Heyermans. Men kan zich afvragen of ook dit niet een maatschappij-kritische aanpak is.

persoonsvormende aanpak

Deze groep heeft vooral oog voor het lijfelijke, platvloerse, burleske, chaotische dat uit het schilderij spreekt.

De groep vraagt zich af hoe je leerlingen kan laten ervaren hoe een te kleine ruimte fnuikend kan inwerken op de mens.

De groep probeert zelf met behulp van tafels en muren aan den lijve te ondervinden wat het is om met 7 in een veel te kleine ruimte te zitten, maar ondanks het intense geëxperimenteer is er weinig bruikbaars uit te halen.

maatschappij-kritische aanpak

Deze groep bekijkt vooral de beroepen op het schilderij en zou daar rond een spel laten maken. Leerlingen zouden informatie kunnen opzoeken over de sociale lagen waartoe die middeleeuwse beroepen behoren.

Dan zouden ze een spel kunnen maken met bv. 5 middeleeuwse beroepen waarin de machtsverhoudingen duidelijk worden (bv. pater, ridder, schildknaap, boer, bakker).

In een evaluatie zou kunnen nagegaan worden of die machtsverhoudingen eruit zijn gekomen.

Zaterdag.

Een eenvoudig, doch gezond ontbijt, een appeltje uit de kloostertuin (nog van gisteren gespaard) en dan komt de opdracht, en nog geen kleine ook.

Het voorstel van Ludo en Jan Jaap is om een hele dag thematisch te werken rond het thema DRONGEN.

Dit voorstel wordt ook toegelicht:

Vroeger boden Ludo en Jan Jaap de deelnemers een aantal gevarieerde dramatische werkvormen aan, die de deelnemers op het moment van de conferentie zelf vrij euforisch stemden, maar die ze later, terug in de klas, niet altijd zo best bleken te kunnen hanteren.

Daardoor voorzichtiger geworden, opteren ze daarom nu o.m. voor de thematische aanpak, waarbij niet uitsluitend dramatische werkvormen, maar ook andere - reeds meer vertrouwde vormen (bv. lezen, schrijven) aan bod kunnen komen en waarmee men hopelijk gemakkelijker de klas in kan.

Wat wordt concreet verwacht?

Een benadering maken van het thema vanuit de visie van de groep.

Een tussentijdse groepssplitsing is mogelijk.

De laatste 'vorm' moet een presentatie-spel zijn en evaluerend.

Van het gehele proces moet er een draaiboek komen op stencil.

Van tussentijdse spelen/spelvormen moet er een verslag in het draaiboek opgenomen worden.

Probeer de gebruikte spelvormen te verantwoorden.

Het eindprodukt wordt aan de stroomdeelnemers gepresenteerd (er wordt dus een zeker 'niveau' verwacht).

Houd rekening met:

- waar en hoe verzamel je het materiaal?
- welke werkingsvormen gebruik je?
- is een dramatische werkvorm altijd geschikt?
- relaties met andere muzische vakken?
- tekstverwerking
- literatuur
- buitengebeuren
- vormgeving
- omgeving
- sfeer
- etc...

De tussentijdse spelen moeten steeds een middel blijven.

Het eindspel moet prettig zijn om naar te kijken.

Van het eindspel dient het publiek een 'boodschap' mee te krijgen (leereffect).

En dat is dat.

We vormen opnieuw 3 groepen, opnieuw vanuit dezelfde benaderingen als gisteren en een intense werkdag ligt voor ons.
Van de werkwijze van elke groep volgt nu een verslag.

Groep 1: pedagogisch-didactische benadering.

Brainstorming.

Welk aspect van Drongen kunnen we nemen?

de tuin met de bomen

- creatief schrijven
- fantasie

materiaal van buiten

- welk materiaal breng je mee? waarom?
- biologieles

het klooster

- functie van het klooster in de middeleeuwen
- functie nu
- geschiedenis en functie van het klooster van Drongen

- architectuur: sfeer van het gebouw
- Jezuïetenorde: ontstaan
functie
pedagogisch systeem (aanleiding om over
schoolsystemen te gaan praten)
religie, bezinning

de Leie

- aardrijkskundig
- economisch
- ecologisch
- kunst: Karel Van de Woestijne
Gust De Smet

de gemeente

- bevolkingssamenstelling
- economisch: industriële ontwikkeling
- beroepsbezigheden
- kunsthistorisch

Kiezen.

De groep kiest unaniem voor de geschiedenis en de functie van het klooster van Drongen.

Verzamelen van informatie.

Taken worden verdeeld: 2 aan 2 gaan we interviews afnemen van mensen in het klooster: pater-portier van het rusthuis, iemand van de Pinksterbeweging (op het ogenblik van de VON-conferentie waren er ook bezinningsdagen van deze charismatische beweging), de dame van het secretariaat (van deze proberen we vooral boeken los te krijgen).

Verslaggeving aan elkaar.

De interviews blijken nog te weinig informatie op te leveren en wat boeken betreft hebben we alleen een mager toeristisch gidsje en een bijbeltje.

Raadplegen van naslagwerken.

Een telefoontje onder het eten en iemand is zo gek om de hele Winkler Prins naar het klooster te brengen. We verdelen opnieuw de taken: er wordt informatie opgezocht over de geschiedenis van het klooster, de tijd van de eerste zendelingen, de H. Amandus, de Orde der Norbertijnen en de H. Norbertus, de regel van Augustinus, het vita apostolica, de Jezuïetenorde en Ignatius van Loyola.

Verwerking.

We zoeken naar een geschikte presentatievorm en al gauw komt iemand met de idee, voor de andere stroomdeelnemers een historische rondleiding door het gebouw te houden, waarbij ze de historische personages in 'levende lijve' zullen ontmoeten. We zijn hierover enthousiast als kinderen en beginnen met verdubbelde ijver aan de voorbereiding van dit spel. Er wordt geopteerd voor een chronologische volgorde van de feiten, maar voor

een afwisseling in de gebruikte dramatische werkvormen. De rollen worden verdeeld, informatie wordt geblokt, spelruimten worden afgebroken en kleren worden bij elkaar gezocht. Toespraken worden ingeoeffend en door elkaar becommentarieerd en verbeterd. Er is geen tijd voor thee. Tenslotte hebben we het volgende resultaat:

Een "gids" van de plaatselijke V.V.V. zal de andere stroomdeelnemers (die daarvoor even buiten moeten en gebombardeerd worden tot dagjesmensen) aan de grote poort ontvangen. Ze zijn ook vergezeld van iemand van onze groep die busverantwoordelijke speelt.

De gids zal het busvolkje in het gebouw rondleiden (improvisatie + informatie).

In de hall (bij de grote bar) ontmoeten ze de H. Amandus die een vurige preek houdt tot het volk (toespraak). In de lange gang zijn reeds in zichzelf gekeerde monniken te zien. Vervolgens brengt de gids de groep naar de grote houten trap waar voor het grote glasraam een Norbertijnermonnik miniaturen zit te schilderen.

De gids stelt de monnik vragen over het ontstaan van het klooster en over z'n eigen orde (interview). Dan komt de groep in de refter waar ze plots een klas 18-jarige novicen worden die op hun 1e schooldag door een ernstige jezuïet worden toesproken en worden ingelicht over de strenge regels van de school (improvisatie + informatie). In de hoge koude gang komen ook nog 2 oude paters-pensioen aangesloft die aan elkaar vertellen over de goeie ouwe tijd in Congo en Indië (dialog). De groep mag zich ook nog verheugen in het bijwonen van een Pinkstersessie en komt last but not least terecht bij een groep mensen van de VON die onder begeleiding van een bekwame vormingswerker wat bijleren over dramatische werkvormen (improvisatie + informatie).

Er is die dag enorm hard gewerkt, maar de groep heeft er ook ontzettend veel plezier aan gehad.

22.



Groep 2: persoonsvormende benadering

De groep gaat rond de tafel zitten. Men probeert indrukken op te vangen van Drongen en de omgeving te exploreren.

Er volgt een verhelderend gesprek met Jan Jaap. Dan is er ongeordend heen en weer praten, een zoeken naar de juiste invalshoek. Wat kunnen we doen rond 'de VON in Drongen'? Eerst wil men praten daarrond; dat brengt geen oplossing, dus men begint wat te **DOEN**, te **IMPROVISEREN**.

Al improviserend en ondanks de nodige moeilijkheden komt men tot een soort surrealistisch spel zonder woorden, met bewegingen en vreemde attributen. Voor de groep heeft het spel een specifieke betekenis: het stelt een abdij voor van rust en bezinning die echter belaagd wordt door rustverstoorders: VON-leden die de abdij afbreken en restaureren tot een spelcentrum. Voor het publiek gaat er van dit spel vooral een vreemde sfeer uit die je op meer dan 1 manier kunt interpreteren en waardoor het juist boeiend wordt.

Die groep wil tenslotte ook nog iets doen met taal.

Na een brainstorming wordt besloten om elk een monologue intérieur te houden. Een reeks stoelen wordt op een rij gezet: die moet een eindeloos zicht suggereren. Op elke stoel zit iemand die zich voorstelt na de VON-conferentie weer thuis te zijn en ieder geeft kort zijn indrukken over het week-end aan een ingebeeld persoon (man, kind, poes, ouder, vriendin). Elk kiest een verschillend aspect van de conferentie uit, bv.: de mensen, de verwarring, de begeleiding, het naar hier komen, accommodatie, het spelen.

De groep heeft heel wat moeilijkheden ondervonden, maar vindt ook de samenwerking prettig geweest.

Groep 3: maatschappij-kritische benadering.

De groep heeft vooral een gesprek rond de opdracht.

Men richt zich op de gemeente Drongen en haar situatie. Er worden vragen opgesteld om te gebruiken bij een tocht door de gemeente.

Men splitst zich op in 3 groepen en personen worden geïnterviewd: een jeugdleider, een pastoor, iemand van een vakbond, mensen in een café. Er worden vragen gesteld over de politieke verhoudingen, de woongelegenheden, de milieuproblemen, de sociale voorzieningen (jeugdbeleid).

De opgedane informatie wordt doorgegeven aan elkaar, de vorm is een interview in spelvorm. Daaruit komt een hoop informatie. Een knellend probleem blijkt te zijn dat de gemeente versnipperd wordt door de Ringvaart, de spoorweg en diverse autobanen. De nieuwe 'ring' rond Drongen is bovendien ook een gevaarlijke baan om over te steken, vooral voor kinderen en bejaarden.

De groep zet dan ook een spel op met diverse personen om en bij het verkeerslicht op deze brede baan en legt op die manier de vinger op de wonde.
Dit spel biedt duidelijk concreet-realistische situaties met duidelijk afgebakende scènes en ruimtes waarbij geen dubbelzinnigheid mogelijk is, iets wat typisch is voor vormings-toneel.

Ook deze groep vond het een vermoeiende, maar fijne dag.

Ludo en Jan Jaap hebben zich naar eigen zeggen die dag voor een stuk verveeld en hebben zich verder onledig gehouden met het maken van wat attributen en het tikken van stencils.

De presentatie van de 3 groepen slaagt erin hen op te warmen.

Daarna volgt nog een evaluatie waarbij we de werking in de groepen bespreken en nagaan of de opgelegde benadering inderdaad gerealiseerd werd.

Zondagochtend.

De dag na de avond met Martha. Nog wat moe, nog wat slaperig. Ludo stelt voor nog wat te werken met het toneelstuk van het Trojaanse paard. Terwijl de vorige avond het accent lag op de situatie van de vrouw, gaan we nu situaties bedenken die meer licht werpen op de positie van de man en die 's proberen de man in een rooskleuriger daglicht te zetten.

Deze situaties worden in groepjes uitgetoond en aan elkaar getoond. Eén situatie daarvan wordt behouden en daarvan maken we een soort inspringspel. Wie denkt iets aan het spel en aan de situatie van de man te kunnen veranderen door een bepaalde rol, een bepaald idee, stapt erin.

Op die manier zie je mensen, situaties, ideeën evolueren en heb je een boel materiaal voor een interessante discussie.

Zondagnamiddag.

De vermoeidheid begint wel wat door te wegen.
Er rest ons nog een evaluatiespel.

Opdracht: maak een TV-uitzending van slechts 10 minuten.

In een TV-studio zal een informatief-evaluatief gesprek plaatshebben over de VON-conferentie tussen:

- een BRT-journalist
- een deelnemer aan de VON-conferentie die positief is ingesteld
- een deelnemer aan de VON-conferentie die negatief is ingesteld
- een kijker thuis die het conferentie-gebeuren op TV weliswaar heeft gezien, maar er niet heeft aan deelgenomen.

We krijgen slechts een kwartier voorbereidingstijd.

In die tijd moeten we in groep alle positieve en negatieve aspecten van de stroom inventariseren en de rollen verdelen.

De positief ingestelde zal al het positieve moeten vertellen, de negatieve al het negatieve ook al staat ie d'r zelf niet achter.

Ludo en Jan Jaap richten ondertussen alweer een pracht van een studio in inclusief piëdestal en kamerplant.

Na de 'uitzendingen' hebben we inderdaad op korte tijd een boel evaluatiemateriaal dat we nog even nabespreken.

Algemeen gezien is men het erover eens dat het vruchtbare en bruikbare dagen zijn geweest, met een echt hoogtepunt op zaterdag.

Dan blijft er nog een hoop op te ruimen, in te laden, kopje koffie, afscheid nemen en wegwezen.

